

Különösen roszalando azonban azon szokás, hogy némely törvényszékeknek megkívánják, miszerint azon ügyvédek, kik csődperügyelőségekre aspirálnak, azt az illető elnöktől és ülnököktől kérjék.

Ez egyrészt lealacsonyítása az ügyvédi tekintélynek, de másrészt veszélyes is lehet, mert néha hitelezők kijátszásában öntudatlanul magát a törvényszéket is bűnrészessé teheti.

Tudjuk ugyanis, hogy nálunk, hol a jó lelkű hitelezőknek álvégrehajtások általi megrövidítése oly gyakran szokott napirenden lenni, a csődület megnyitásakor a perügyelőnek van csak módjában és áll kötelességében az ilyen álvégrehajtások elleni felfolyamodások és semmiségi panaszok által a hitelezők jogai felett örködni.

Ha tehát a törvényszékek, feledve ezt, azon meg gondolatlanságot követik el, hogy azon ügyvédet, a ki, épen tudva, hogy ez vagy amaz csődöt kér maga felett nyitattatni, jelentkezik, és kéri magát perügyelőül kineveztetni, ki is nevezik, könnyen azon helyzetbe jut, hogy a nélkül, hogy gyanítaná, segédkezet nyújt a jólelkű hitelezők megrövidítésében.

Mert történhetik, sőt a leggyakrabban úgy is van, hogy azon ügyvéd, ki ez vagy amaz csődben perügyelővé kéri magát kineveztetni, épen a bukott ügyvédje vagy jó barátja, s azért, ha ezt elérni sikerül neki, olyan mulasztásokat tehet, látszólagos ügybuzgóság mellett is, melyek az ily álvégrehajtások megsemmisítését utóbb aztán lehetetlenné is tehetik.

Ezen mód pedig igen sok helyen divatozik, s ha a törvényszékek attól önkényt nem térnének mielőbb el, szükségessé teendi, hogy az igazságügyminiszterium rendeletileg vessen véget e veszélyes játéknak, mely mások vagyonát teszi kockára.

Dr. FRIEDMANN BERNÁT,
ügyvéd.

A szabadságbüntetésekről Poroszországban.

(Folytatás és vége.)

Az 1850. btötnykönyvi javaslat feletti országgyűlési tanácskozás közben a 2-ik kamra bizottmányának

a folyó jobb partján pedig óriási tűz bokréta röpült fel, a csilagos ég felé.

A tüzi játék után a vendégek az utcákon fel-alá hullámzó embertömegeken keresztül hatolva még egyszer az ünnepi csarnokba vonultak, vig poharazással fejezvé be az estét, mely valóban egyike volt a jogászgyűlés legfényesebb mozzanatainak, s melyről még soká meg fognak emlékezni azok, kik abban részt vehettek.

Aug. 29. reggel hosszú sorban siettek a jogászvendégek az indóházhoz, kocsit csak az kaphatót, ki már tegnap gondoskodott róla. Mi kitűzött utitervünket hiven megtartani szándékozván, mindenekelőtt Carlsruhéba mentünk, nem állván meg Bruchsalnál — melynek híres magánelzárási börtönét különben már tavál látogatám meg — s miután a legyező-alaku várost keresztül-kasul bejártuk, még az nap délután Baden-Badenbe, az európai híri fürdőhelyre értünk. A városka valóban példányképe a tisztaságnak, ritka szép fekvése miatt méltán egyik legelső fürdőhelynek tekintetik, ámbár legtöbbnyire nem meleg gyógyvize miatt, hanem undok játékdühből látogattatik. A pazarul kidiszított játéktérmekek déltől éjjelig zsufolva tele vannak finom öltözötü uracsokkal és nőekkel, kik egymással vetekedve szóltanul szórják a vert aranyat s ezüstöt a végzetszerű zöld asztalra. 3—5000 frank, vagy rubelnyi egyes betétel és veszteség föl se tűnik, a bankárok bámulatos egykedvűséggel s elegantiával huzzák be vagy dobják oda az aranyokat és ezüstpénzeket.

Baden-Badenből másnap a csendes Freiburgba, Baden nagyhercegség második egyetemének meglátogatására, utazánk. Tanulásra Freiburg tán még alkalmasabb mint Heidelberg, mert nincs itt annyi alkalom oly sokféle szórakozásra, mint Heidelbergben; de azért az idegenek mégis inkább Heidelberget keresik fel, míg Freiburgot csak nem kizárólag belföldiek látogatják. A legközelebb lefolyt tanév nyári felében mindössze

jelentésében felhozott*) hogy a becsületvesztés gyakran érzékenyebb, mint a mérsékelt szabadság vagy pénzbüntetés, és hogy e tudatot a törvényhozásnak szilárdítani és terjeszteni, nem pedig tompítani és gyengíteni kell; ezt cselekszi pedig a törvényhozó, ha e kérdésnek eldöntését, hogy mi legyen büntett vagy vétség, egyedül a szabadságbüntetésnek hosszabb vagy rövidebb tartamáról teszi függővé, és az azzal kapcsolt becsület beosztást vagy határozást nem veszi figyelembe.

Nem látszott mégis czélszerűnek mindoly tetteket, melyekkel a becsület-jogoknak ideigleni korlátozása van kapcsolva, büntettekkel jellemezni, mert, miután a büntettek felett itélni az esküdtszékeknek feladata, azáltal amaz eseteknek száma, melyek az esküdtbíróóságok illetősége alá tartoznának, szerfelett szaporodnék; minélfogva a bizottmány a btötnykönyvi javaslatnak ez iránti részében, mely szerint oly tettek, melyek a polgári becsületnek végképeni elvesztését vonják maguk után. büntetteknek, oly tettek pedig, melyek a polgári becsület-jogoknak csak ideigleni megszorítását vonják vagy vonhatják maguk után, vétségeknek tekintessenek, megnyugodott.

A becsületvesztést illetőleg a 2-dik kamrai bizottmányának jelentésében mondatik, hogy e szónak becsület hat különböző értelme van. Az alatt értetik: 1. Az állam által biztosított polgári jogoknak foglalátja és élvezete. 2. Amaz elismerés, mely a személyi érdemnek a közvélemény által a jó hirben és névben megadatik.

A becsület első értelemben lehet csak a birói ítéletnek és büntetésnek tárgya.

A büntetés gyanánt bekövetkező becsület-elvesztésnek, ha mégis ily féle büntetés elfogadva van, lehetőleg meg kell egyezni a második értelemben vett becsületnek elvesztésével; a törvényhozásnak feladata tehát úgy járni el, hogy a becsülettől megfosztást csak ott rendelje el, hol az az elítéltől már a közvélemény által is elvonatik.

*) Verhandlungen der 1-ten und 2-ten Kammer über die Entwürfe des Strafgesetzbuches für die preussischen Staaten etc. Berlin. 1851,

265 tanuló volt beírva, köztük 228 bel- s 37 külföldi, 133 (katholikus) theologus, 52 jogász, 45 orvos és gyógyszerész, 35 cameralista bölcsész és nyelvész volt. A hittani karban 6 rendes, 1 rendkívüli s 1 magántanár, a jogi karban 7 rendes, az orvostudományban 10 rendes, 4 rendkívüli és 3 magántanárral, a bölcsészeti és államtudományi karban 9 rendes, 5 rendkívüli és 2 magántanár; tehát az egész egyetemen összesen 48 tanár tartott előadásokat.

Freiburgból Baselbe innen aug. 31-én Schaffhausenbe a rajnai vizeséshez, s ezután Constanzba mentünk, az utóbb nevezett városban többek között a Huss-féle emlékkövet is meg szemlélvén. Szept. 1-én a nagy bodeni tón átkelve Lindauba s innen gyorsvonaton vissza Münchenbe érkeztünk. Szept. 2-át Münchenben, 3-kát Salzburgban töltöttük, 4-én a legremekebb időjárásban a Königsseehez kirándultunk s még az nap éjjel Linzbe jövénk, honnan másnap a regényes Dunán le Bécsbe és szept. 9-én haza tértünk.

Hogy ily szellemi eszmecserére rendezett gyülekezések a tudomány előmozdítására föltötte alkalmasak, többek között a német jogászegylet ez idei (8-dik) nagygyűlése ismét fényesen igazolta, s azért saját hazai jogunk fejlesztése szempontjából kívánjuk, bárha az országos magyar jogászegylet eszméje mielőbb, inkább ma, mint holnap megvalósuljon. Egy pontra azonban különösen kell ügyelnünk, midőn a magyar jogászegylet alakításához fogunk, arra t. i. : hogy egészen tisztába jöjjünk, annak célja- s feladatáról, ez pedig csak akkor lehetséges, ha mindjárt előre kijelentjük és szigorúan meg is tartjuk azt, hogy tanácskozásainkból először minden politika, és másodszor minden azokhoz nemértő ember kizárva marad. A tervezett magyar jogászegylet sem lesz törvényhozó testület, de mindenesetre olyan lesz, melynek véleményét az országgyűlés nemcsak nem hagyandja figyelmen kívül, sőt inkább azt nagyon is szívesen adoptálandja, mert tudni fogja, hogy az higgadt megfontolás,

A 2-ik kamrai bizottmány a legalsóbb foku fegyházbüntetéssel is a polgári becsületnek elvesztését, amnézet ellenében, mely szerint a polgári becsület elvesztését csak az öt és több évig tartó fegyházbüntetéssel kellene kimondani, összekapcsolandónak vélte; hogy így a főkülönség a fegyház és a többi szabadságbüntetések közt meglegyen, s pedig annál is inkább, minthogy a javaslat csak oly büntethető cselekvényeknél rendeli a polgári becsületnek elvesztését, melyek aljas érületbőlszarmaznak; ott pedig, hol ez iránt kétség támad, a bíróra hagyja annak meghatározását, vajjon az egyes esetben mutatkozó indokok szerint fegyház (hol t. i. aljas érületből ered a tett), vagy más szabadságbüntetés, mint bezárás vagy fogság alkalmazandó-e?

A 2-ik kamrai bizottmány egyszersmind abbeli nézetét nyilvánítá, hogy a fegyházbüntetések szigorát a közigazgatás utján változtatni nem szabad, és hogy ha szándék volna a magány rendszerü fogdákat behozni, ez a törvényhozás utján történjék, s ezután volna megszábandó az arány is, mely szerint aztán a szabadságbüntetés tartama rövidítessek.

Mittermajer az 1851-ki porosz btötönykönyv feletti birálatában *) hiánynak mondja, hogy nincsen megemlitve, vajjon a szabadságbüntetéseknel melyik börtönrendszer vétetett alapul, a magány-e vagy közös; mert a magány börtönrendszerrel a büntetés tartamát leszálítani kell.

Ha a népnézetet követve a törvényhozó becsületvesztést is csatol a többi büntetésekhez, akkor Mittermajer két féle szabadságbüntetést elegendőnek tart; az egyiket, mely becstelenítő, s a másikat, mely nem az; a becstelenítő oly tetteknél használtassék, melyek aljas indokból származnak; tehát az: vajjon a szabadság büntetés becstelenítő legyen-e vagy nem, ne függjön a büntetésnek időtartamától, mert lehetséges hosszabb idejü szabadságbüntetés oly büntettnél, mely nem aljas indokból származik, péld. agyonütés büntelen nagy ingerültségben.

*) Archiv des Crim. Rechts, 1851-ki folyam. 43—71. l.

alapos tanulmányozás, tudományos közmeggyőződés eredménye! Így készítjük majd elő a jó törvényeket, s nem fogunk senkit sem elhamarkodással vádolhatni. — Hogy a német jogászgyűlés mily egyszerű módon iparkodik kitűzött feladatának megfelelni, azt mutatják alább következő, rövid 11 §-ba foglalt, alapszabályai.

A német jogászgyűlés alapszabályai.

1. §.

A német jogászgyűlés célja: élőszóvali eszmecsere és személyes érintkezés által egyetértést létesíteni a német jogászok között, a polgári magánjog, a törvénykezési rendtartás és a büntető jog terén mind nagyobb elismerést szerezni az egységes fejlődés követelményeinek, kijelelni azon akadályokat, melyek ezen fejlődést hátráltatják, és oly indítványok iránti megegyezést eszközölni; melyek jog egységének fejlesztésére alkalmasak.

2. §.

A német jogászgyűlés szabály szerint évenként gyűl egybe; mindazáltal fel van hatalmazva az állandó bizottság, miszerint czélszerűségi okokból a jogászgyűlés ismétli egybehívását kivételkép az utolsó összeülését követő második naptári évben eszközölje.

3. §.

Tagjai lehetnek a német bírák, államügyészek, ügyvédek és közjegyzők, a törvényszéki ügyészi és közjegyzői gyakoronokok, úgy szintén mind azok, kiket saját hazai törvényeik a bírói, ügyészi vagy közjegyzői hivatal gyakorlására képesítenek; továbbá a német egyetemek tanárai, a tudós társaságok tagjai, a jogtudorok és végre a közigazgatási hatóságok jogtudó tagjai.

Felemliti Mittermajer „hogy az újabb törvényhozasok a fegyház és fogságbüntetés közt még egy harmadik fajü szabadságbüntetést is elfogadnak, melyre hosszabb idejü szabadságbüntetésre érdemes bünhönözök, becstelenítő hatás nélkül íteltessenek. Ilyen hatásü szabadságbüntetés Poroszthonban a bezárás.

Nem helyesli Mittermajer azt, ha politikai bünhönözök közönséges aljas indok által vezéreltetett bünhönözökkel egy intézetbe (fegyházba) záratnak el; mert fogalom zavar támad a népnél, ha ily különböző indokból bünözött foglyokat lát együtt a fegyházban, és mert azáltal a közönséges bünösöknél a fegyháztól, mint becstelenítőtüli félelem csökken.

Hogy az 1851-ki porosz btötönykönyvnek, már elfogadtatásakor elismert hiányait annál biztosabban javítani lehessen, a jogügyi miniszter 1851. okt. 22-én a bíróságokhoz és államügyészségekhez rendeletet bocsátott ki, miszerint oly eseteket, melyek folytán a törvénykönyv javításának szüksége mutatkoznék, feljelenítsenek.

E rendeletnek eredménye az lett, hogy a kormány már 1853-ban a btötönykönyv 56., 219. és 240. §§-ainak módosítását ajánlotta, mi, valamint a 250. §-nak indítványozott, módosítása is elfogadtatott, és a büntetésnek leszakítása enyhítő körülményeknek jelenlétében megengedetett *).

Az említett miniszteri rendelet folytán beérkezett tudósítások majdnem egyhangulag mondják, hogy a btötönykönyv rendszeres osztályozása, a fogalmaknak megállapítása, s a különböző büntettek elleni büntetéseknek viszonylagos fokozata által minden méltányos kívánatnak megfelel; másrészt a jelentések úgy nyilatkoznak, hogy a büntetéseket több tekintetben enyhíteni és némely büntetteknel a qualificatiót megszorítani szükség.

Miután a tapasztalat azt tanusította, hogy az új btötönyben elfogadott hosszabbidőtartamu szabadságbü-

*) L. Verhandlungen der 1-ten und 2-ten Kammer, und der beiden Häuser des Landtages über die Entwürfe an den Abänderungen und Ergänzungen des Strafgesetzbuches für die preussischen Staaten. Berlin, 1856.

4. §.

A tagság a tagsági jegy átvételével kezdődik. Feljogosít pedig a tanácskozásba s a szavazásban való részvételre.

5. §.

Az egyleti tagok évi járuléka két tallér, mely minden év kezdetétől számitandó 4 hét alatt fizetendő, ellenkező esetben ez összeg rajta postaelőleg utján megvétetik. Ha valamely tag a postaelőleggel terhelt levelet el nem fogadja, úgy ez világos kilépési szándéknak tekintetik. — A jogászgyűlés helyén váltandó bejelentési jegyért egy tallér fizetendő.

6. §.

A német jogászgyűlés nagyülését rendszerint osztályülési tanácskozmányok előzik meg. E czélból a tagok önkénytes bejelentései által következő négy osztály képeztetik:

1. A polgári magánjog, különösen a kötelmi és zálogjog, az elméleti jogtudomány és a gyakorlati kiképeztetés számára. 2. A kereskedelmi, váltó-, tengerészeti és nemzetközi jog számára. 3. A büntetőjog, büntető eljárás és a börtönügy számára. 4. A törvénykezési szervezés és rendtartás számára.

Az osztályok magok választják elnöküket, jegyzőjüket és előadójukat. s mihelyt egyes tárgyak fölötti tanácskozsáikat befejezték, ezekről a nagyülésnek (7. §.) jelentést tesznek; indítványaik irásban adandók be. Minden osztályban csak azok szavaznak, kik magukat az illető osztályba előre bejegyeztették.

Az osztály összes határozatai a nagy üléssel közöltetnek. Bővebb meghányás és eldöntés alá az illető határozatok csak akkor bocsátatnak a teljes ülésben, ha ezt az illető osztályok indítványozzák, vagy ha legalább tiz tag kívánja, és a teljes ülés elhatározza. Azon kérdés iránt, vajjon a legalább tiz tag által indítványozott teljes ülési eldöntésnek hely adandó-e vagy sem, szó csak az indítványozó és az előadó kérhet.

tetések folytán a fogdák a foglyok befogadására elégtelenek voltak, az 1855-ki országgyűlésnek 2-dik kamrája a kormánynak megfontolásul ajánlotta a következő kérdést: vajjon a szabadságbüntetéseknek szigorítása folytán eszközöndő rövidebb időre szorítása nem volna-e alkalmas eszköz a büntető intézeteknek kiürítésére?

A kormány a szabadságbüntetés szigorítása ellen nyilatkozott, mert a büntetésnek ideje alatt használt szigorítások a bűnhöncz javulását gátolják, azt makacssá, elkeseredetté teszik, és a bűnbánatot akadályozzák. Szigorítást, például: testi fenyítéket használni oly bűnhöncz ellen, ki a fogdában magát jól viseli, és a reá mért munkát pontosan teljesíti, ellenkezést foglal magába — és boszura mutat.

A négy év folyama alatt nyert adatok alapján azonban a kormány 1855-ben a bűntörvények javítását indítványozta, miszerint a fegyházbüntetésnek a 10-dik §-ban meghatározott 2 évi minimuma 1 évre leszállítás, 27. §-ban az eddigi szabadságbüntetés enyhíthet, és némely büntettek fogalma pontosabban körülírással. A fegyházbüntetések egy évre leszállítását a kormány igazolhatni vélte az által, hogy a bíróságoknak elegendő ítélhetési tér van engedve, minélfogva a büntetnek megfelelő büntetést kiszabhassa, és hogy az egy évi minimum csak a könnyebb büntetésekre van szánva.

A 2-ik kamra bizottmánya a fegyházbüntetésnek egy évre leszállítását azonban el nem fogadhatónak nyilvánította, mert a leszállításnál az egész büntetés-rendszert, átvizsgálni, és minden egyes büntetnél megbirálni kellene, vajjon annak tényállás-e az illető büntetésnek leszállítását megengedi-e; mert az enyhítő körülményeknek több esetei kiterjesztésével, ezeknél a büntetés így is enyhülni fog; mert a büntettek száma szaporodott, és mert a bírák az enyhébb büntetésre ugys hajlandók.

A bizottmánynak e nézetét a 2-ik kamra elfogadta még azért is, mert a bűntörvény átvizsgálatára hiányzik még elegendő tapasztalati adat, és mert elv gyanánt lehet elfogadni, hogy, miután a törvények az életre hat-

nak, ennek viszonyai azok szerint képződnek; a törvényeket általában, és különösen a rendszereseket minél kevesebbet kell változtatni.

A 2-ik kamrábani tanácskozás közben Simono jogügyi miniszter úgy nyilatkozott, hogy a kormány a 2-ik kamra bizottmányának javaslatával egyetért, tehát hogy a fegyházbüntetésnek 2 évről egy évre leszállításától eláll, mi által az ez iránti további vita feleslegessé vált.

Az első kamra bizottmányánál a többség a szabadságbüntetések szigorítása mellett nyilatkozott, mert a fogdák állapota inkább kedvező a bűnhöncznek, mi okozza, hogy a fogdák tulterheltek, és csak a szigorítások által lehetne eszközölni, hogy a fogdák elegendő elijesztő és a büntetettől tartóztató erővel bírjanak.

A fegyházbüntetés legalsóbb 2 évi fokának 1 évre leszállítását illetőleg megjegyzi az 1-ső kamrai bizottmány, hogy tudni kellene különösen az eseteket, melyekben a leszállítás kívántatik, mert vannak esetek, melyeknél a leszállítás helytelen volna, mint például: a tudva hamis eskünél (125. §.); a vérfertőzésnél (139. §.); de a tapasztalat azt is tanúsítja, hogy a bírák ugys hajlandók az enyhébb büntetéseknél megállapodni.

A kormánybiztos akként nyilatkozott, hogy a kormány nem hajlandó amaz eseteket kijelölni, melyekben a fegyházbüntetés egy évre leszállítandó, és melyekben a mostani 2 évi minimum megtartandó, minthogy az eljárás a bűntörvénynek általános átvizsgálatára vezetne. Ezek folytán az első kamra bizottmánya is elhatározta, a 10-ik §-nak javasolt abbéli változását, miszerint a fegyházbüntetés legalsóbb foka 2 évről 1-re szállítassék le, el nem fogadni.

A kormány javaslatának egy lényeges része e szerint mellőztetett, és az országgyűlés által is szükségesnek elismert bűntörvényi javítással a fegyházbüntetésnek általános leszállítása elmaradt.

E körülmény indította Kraewel naumburgi felelővitei törvényszéki tanácsost egy munkának *) irására,

*) Vorschläge, wie durch Beseitigung der Härten des preussischen

7. §.

A nagyülés tanácskozásait egy elnök vezeti, ki minden jogászyűlés tartamára az első nagyülésben szavazás vagy közfelkiáltás útján választatik. Ugyanaz kinevez 2—4 helyettest és négy jegyzőt. Ő meghatározza a napirendet s egyes tárgyakat az osztályokban való előleges megvittatás nélkül, közvetlenül a nagyülés elé terjeszthet. Szintűgy joga van, nem tagokat is mint hallgatókat beereszteni.

8. §.

A nagyülés, valamint az osztályülések minden határozatánál a jelenlévő tagok általános szó többsége, minden választásoknál viszonylagos szótöbbség, — szavazategyenlőség esetében a sors dönt.

9. §.

Ha a tanácskozás befejezése indítványoztatik, ezen indítvány legott szavazás alá bocsátatik. A nagyülésben minden indítványt, kivéven a tanácskozás befejezésére vonatkozót, irásban kell beadni.

10. §.

Minden jogászyűlés berekesztése előtt a nagyülés vagy közfelkiáltással, vagy egyetlen scrutiniumban szavazás által egy tizenkilenc tagból s az utolsó jogászyűlés elnökéből mint tiszteletbeli elnökből álló állandó bizottságot választ. Ama tizenkilenc tag közül legalább háromnak az utolsó jogászyűlés helyén, és legalább tizenketőnek másutt kell laknia. A közfelkiáltás útján leendő megválasztás végett javaslatba hozandó személyek lajstroma a nagyülés elnöke ennek helyetesei és az egyes osztályok részéről megválasztott tiz-tiz bizalmi férfi által közösen állapittatik meg.

Az állandó bizottságnak következő jogai és kötelmei vannak:

1. gondoskodik a jogászyűlés által hozott határozatok foganatosításáról, kinyomatja saját belátása szerint a jegyzőkönyveket és előterjesztvényeket, kiosztja a nyomtatványokat a tagok között és őrizet alá veszi a jogászyűlés összes tárgyiratait és okmányait;

2. meghatározza a legközelebbi jogászyűlés idejét és helyét, megteszi az arra szükséges előintézkedéseket, szétküldi a meghívókat, összeállítja az előzetes napirendet, melynél rendszerint csak a folyó év május 31-éig beérkezett indítványokat kell figyelembe vennie, és előkészíti a nagyülés ügyrendjének módosítására vonatkozó indítványokat;

3. új tagokat vesz fel, kiállítja ezeknek a tagsági jegyeket, felveszi tőlük az évi járulékokat, a kiadásokat fedezi s számot ad a legközelebbi bizottságnak;

4. maga magát kiegészíti, ha ügyködésének éve alatt egy vagy több tagja kilépne.

A bizottság saját kebeléből választ egy elnököt, jegyzőt, ki készpénzbéli kiadásai fedezésére a bizottság által megállapítandó általányt kap, és egy pénztárnokot. Az utóbbi köteles, az állandó bizottságnak mindenkor összegyülekezése alkalmával pénztári kimutatást előterjeszteni. A bizottság a számotást egy vagy több tagja által átvizsgálattja s a pénztárt szemügyre véteti. A bizottság székhelye az utolsó jogászyűlés helye. Határozatainak érvényéhez az összes tagok meghívása s legalább 5 tag közreműködése szükséges.

11. §.

Ezen alapszabályok módosítását a nagygyűlés általános szótöbbséggel elhatározhatja ugyan, de csak írásbeli indítvány folytán, mely a jogászyűlés összeülése előtt négy héttel az állandó bizottságnál (10. §.) beadatott.

Dr. BOZÓKY ALAJOS,

a nagyváradi m. kir. jogakademia tanára.

melyben főczélul tüzte ki magának az országgyűlésen képviselve volt laikusokat a btötnykönyvnek szigorágáról kitanítani, s igazolni, hogy tévedésben vannak azok, kik azt hiszik, hogy az állam tisztje mindig új és nagyobb fegyházakat építeni azért, mert a kiszabott fegyházbüntetések száma szaporodik. E rosznak forrását kell bedugni, mondja Kraewel, és módot keresni, mely a szaporodást korábbi rendes állapotára visszavezesse.

Kraewel munkájának főtartalma a következő: a mint a Wenzel felebbviteli törvényszéki elnök és képviselő által tett s a szabadságbüntetést mikénti végrehajtására vonatkozó törvényjavaslatnak birálatára kiküldött 2 ik kamra bizottmányának jelentése előadja, a bünhőnczök száma a fegyházakban következőleg szaporodott: 1848-ik év végétől 1849-ik év végeig 13,844-ről 14,418-ra, tehát többre 574-el; 1849-ki év végétől 1851-ik év végeig 16,820-ra, tehát évenként 1201-el többre; 1851. végétől 1854-ik év végeig 26,825-re, tehát évenként 3335-el többre.

A fegyházakrai költség 1848 tól, mikor az 535,190 tallér volt, szaporodott 1.114,726 tallérra. A fegyházak szaporítása a fegyházbüntetésre ítélt növekedő száma miatt volt szükséges. Az építkezési költségek az említett jelentésben 20 – 30 millióra vannak téve.

A bizottmány e rendkívüli szaporodásának okát találta: 1. hogy az elnézésre hajlandóbb patrimonial bíróságok megszűntek; 2. hogy az államügyészségek behozattak, s így a büntettek szigorubb üldöztetése eszközöltet; 3) hogy a szóbeli eljárás, az előleges felmentés, és a rendkívüli büntetésnek mellőzésével behozatott; 4) hogy a büntetőjog és különösen a büntetés-mértékek szigoruabbra változtattak.

A három előbbi ok már 1849-ben létezett, de a bünhőnczök számának tetemes szaporodása csak az 1851-iki btötnykönyv behozatala után következett. A Wenzel-féle javaslatban a bünhőnczök e szaporodásának meggátlásaul a szabadon bocsátási rendszer indítványoztatott; a bizottmány azonban a büntető eljárásnak javítását általában vette figyelembe, s ama tételből indult ki, hogy a bünözni szándékozóra nem gyakorol nagyobb hatást a súlyos büntetésrei gondolat, mint a gondolat ama valószínűsége, hogy felfedeztetni és büntettetni fog; miből következik, hogy minél jobb a büntető rendszer, annál kevesbé szükségesek a szigoru büntetések.

Az 1851-ki btötnykönyvben a büntetések tetemesen szigoritattak; kérdés támadt tehát a bizottmánynál arról: vajjon a büntetés-szigorítások szükségesek voltak-e? mire a bizottmány nem felelt, hanem a kormánynak megfontolásul ajánlotta a következő kérdést: vajjon és mennyire kivihető és czélszerű a szabadság-büntetéseknek megrövidítése? — Ez ajánlatot a 2-ik kamra nem fogadta el, a kormány azonban e kérdést fontolóra vette, minek folytán 1855-ben a már említett törvényjavaslatot terjesztette az országgyűlés elé.

Kraewel a büntetések szigorúságáról mint bíró mindig jobban és jobban meggyőződött; e meggyőződést igazolni, a szigort, és az annak mellőzésére alkalmas eszközöket kijelölni, munkájának egyik feladata.

Szigorra vezetett a porosz btötnykönyvben a büntethető cselekvények három osztálya, mely szerint a büntettek elleni legkisebb büntetés 2 évi fegyház, holott azelőtt hasonló büntetteket fogsággal vagy várbüntetéssel is lehetett fenyíteni. Kétségtelen, hogy legtöbb büntettek, melyek 2 évi fegyházbüntetéssel fenyegetve vannak; azt megérdemelhetik, de sok büntetté jellemzett cselekvénynél az igen magas büntetés.

A későbbi törvényhozások azáltal kívánták a bün-

etések szigorát enyhíteni, hogy az enyhítő körülményeknek figyelembe vételét, s azok folytán a büntetésnek leszállítását illetőleg megengedték a fegyházbüntetésnek enyhébb szabadságbüntetésrei átváltozását.

Kraewel azonban nem helyesli, hogy annak kimondása, vajjon enyhítő körülmények vannak-e jelen vagy sem, az esküdtbirákra van bízva; mert miután az enyhítő körülmények a törvényben nincsenek kellőleg körülírva, itt az esküdtek nagy önkényt gyakorolhatnak; kikről egyébként a végre, hogy a jogtudo bírák jogos büntetést szabhassanak ki, azt is kellene kérdezni: vajjon súlyosító körülmények is vannak-e jelen, mi azonban történni nem szokott; holott a bíróság a büntetés kiszabásánál mind az enyhítő, mind a súlyosító körülményeket figyelembe szokta venni, és ezeknek megállapítását czélszerűbb a bíróságra bízni, miután ennek tisztje a büntetést és annak mértékét meghatározni, az esküdtbiráknak hivatása pedig a bünösséget, vagy nem bünösséget kimondani.

Hogy pedig a bírának törvényszabta irányelvök legyen az enyhítő körülményeknek elfogadásánál, törvényben kellene kimondani, hogy enyhítő körülményeknek jelenléte feltehető, ha az okozott kár csekély, vagy a vádlott mellett oly okok harczolnak, melyeknek jelenléténel a rendes büntetésnek alkalmazása igen szigoru volna.

Kraewel a kegyelmezést sem tartja czélszerű módnak a büntetések szigorát enyhíteni, mert a bíróságnak már a törvényben oly ítéletési tért kell engedni, hogy az az érdemlett büntetést pontosan kiszabhassa. A szóbeli eljárásnál a periratok oly hiányosak, hogy azok alapján a kegyelmezési jogot nem lehet biztosan gyakorolni. Csak ott használandó a kegyelmezési jog, hol rendkívüli alanyi enyhítő körülmények mutatkoznak.

A fegyházbüntetés legalsóbb fokának 2 évről 1 évre leszállítását illetőleg a porosz országgyűlés mindkét kamrája, mint már előadva volt, elismerte annak szükségét, hogy az több esetben eszközöltessék, de a végre, hogy ezt sikerrel tehesse, az egész büntetés-rendszernek átvizsgálatát vélte szükségesnek, mire még elegendő tapasztalati anyaggal nem birt. Az országgyűlés különösen tudni kívánta, hogy a kormány, mily egyes esetekben óhajtja a fegyházbüntetés tartamának leszállítását. Kraewel tehát meghatározni igyekszik amaz eseteket, melyekben az említett leszállítást czélszerűleg eszközölni lehetne.

A képviselők házának bizottmánya még azért sem volt hajlandó a kormány által indítványozott leszállítást ajánlani, mert a büntettek szaporodtak, és mert a bíróságok ugyis hajlandók a legalsóbb büntetésfokot alkalmazni.

Egyébkint, megjegyzi Kraewel, ha a büntettek szaporodtak, ez tanuság volna arról, hogy a szigoru fegyházbüntetések céljokat, t. i.: a büntettektől elijeszteni, nem érték el.

S a mint a jogügyi miniszteriumi hivatalos lapból (1856. 303-ik l.) láthatni, az esküdtbiróságokhoz tartozó eseteknek száma 1853-ban 5808, 1854-ben 6006, 1855-ben 5855 volt.

Az 1840-ik évvel összehasonlítva, mindamelllett, hogy a népesség száma 15 millióról 17 millióra emelkedett, a következő büntettek nézve a vizsgálatok kevesbültek, mint gyilkosság és agyonütés 224-ről 124-re; rablás 219-ről 135-re; gyujtogatás 310-ről 250-re; a pénzhamisítási büntettek majdnem egyenlő számmal maradtak, t. i.: 113 eset 1840-ben és 122 eset 1854-ben; csak a hamis esküvésnél mutatkozik szaporodás 468 esetről 717 re.

Annak, hogy a bírák hajlandók a legalsóbb fokú büntetéseknél megállapodni, oka épen a törvényben foglalt büntetésnek szigorúsága, melynél szigorúbbat rendelni, a bíró nem érzi magát hivatva, és gyakran sajnálja, hogy igen szigorú büntetést kell kimondania. A bírósági ítéletet kell tehát kiterjeszteni, hogy lehetséges legyen a büntetést pontosabban, s az egyes esetek körülményeinek figyelembe vételével kimérni.

Az egyes büntetteknek bírálatánál mellőzni kívánja Kraewel azokat, melyeknél már a törvénykönyv az enyhítő körülményeknek figyelembe vételét, s ennek folytán a fegyház büntetés tartamának leszállítását is megengedi, és észrevételeivel oda hatni igyekszik, hogy az 1853. május 3-iki és 1856. ápril 14-iki törvényhez hasonló javító póttörvénynek hozatalára okot s alkalmat szolgáltasson.

Kraewel a porosz btötnykönyvnek 27. §-át veszi bírálat alá, hol büntetés enyhítésére vonatkozó változásokat indítványoz, részint a fegyházbüntetés tartomának 2 évről 1 évre leszállítása, részint az enyhítő körülményeknek figyelembe vétele által.

A korábbi büntetéseknek a mostaniakkal összehasonlítása által kitünteti, hogy a tudva hamis esküvésnek büntetése legalsóbb fokon kétszereztetett, a legmagasabban háromszoroztatott; a személyállapot megváltoztatása csalási szándék nélkül, mielőbb nem büntetett, büntetett jelöltetett, és a csalással kapcsoltnak büntetése kétszereztetett; a 142-ik §-ban foglalt testi büntetteknek büntetése négyszer súlyosabbra emeltetett; a fajtalansági büntetteknek 14 éven alóliakkal tényálladéka kiterjesztetett, úgy hogy több, korábban büntetlen tett 2 egész 20 évi fegyházzal van most fenyegetve; az elcsábítás büntetése kétszeresítve, s annak faját tekintve, szigoritva van; a súlyos lopás tényálladéka kiterjesztetett, úgy hogy sok lopás, mielőbb 8—12 napi fogsággal büntethető volt, enyhítő körülmények mellett is legalább 6 havi fogsággal, tehát 15—24-szer többel van most fenyegetve; ugyanez áll a rablásról, úgy hogy a legkisebb büntetés 5—10-szer szigorúbbra van fel-emelve; 50 tallérnyi hiány tisztviselőnél, mi csupán csak hivatalvesztéssel büntetett, most egész 3 évi fegyházzal van fenyegetve.

Megjegyzi Kraewel, hogy a köztartományi jognak enyhébb büntetési elegendők voltak a jogvédelemre.

Az 1851. porosz btötnykönyvben tapasztalt hiányokat, és szigorú büntetéseket leginkább annak tulajdonítja, hogy a törvényjavaslatokat készítők a német büntetőjognak egyszerű elveitől eltérően, a hibás, és szigorra vezető francia büntetőjogi elveket fogadták el.

Hogy ama hatás lehetőleg kitüntessék, melyet a büntetőtörvény-könyvnek ajánlott változását a fegyeneczek száánát illetőleg előidézték volna, Kraewel munkájához egy kimutatást mellékel, mely magában foglalja a naumburgi esküdtbíróóság előtt 1855-ben kiszabott szabadságbüntetéseket, és kimutatja, hogy mennyire enyhültek volna a büntetések az 1856. ápril 14-iki és az ő törvényjavaslata szerint.

E kimutatás szerint a naumburgi esküdtbíróóságnál 116 vádlott ellen fegyház 282 évre s 1 óra, fogság pedig 36 évre és 5¹/₂ óra mondatott ki; az 1856. ápril 14-iki törvény szerint fegyház 4 évvel kevesebbre mondatott volna ki, míg az általa tett javaslatok szerint a fegyházbüntetést 46 évvel és 3 hóval, a fogságot pedig 3 évvel alább lehetett volna szállítani. Kraewelnek számítása szerint a poroszországi esküdtbíróóságok előtt

kiszabott büntetéseket 3,143 évvel kevesebbre lehetett volna szállítani.

E lejjebb szállítás az új fegyházak építési szükségét is lejjebb szállítaná, mit annál inkább lehetne elfogadni, mert az ajánlott büntetésleszállítás megegyez a jogosság kívánataival, és a porosz jognak történeti kifejlődésével.

A javasolt büntetés leszállítások folytán Kraewel számítása szerint az állam évenként meggazdálkodhatna 1.029,607 tallért.

Figyelmet érdemel ama költség is, melyet a községek a fegyeneczek családjainak fentartására kiadni kénytelenek.

Mindezekből Kraewel az államnak abbéli köteleességét származtatja, miszerint a szabadságbüntetések tartamát a lehetséges legalsóbb fokra szállítsa le.

A későbbi változás az 1851-ki porosz (anyagi) btötnykönyv körül, mi közvetve több esetben a szabadságbüntetésnek leszállítását is vonta maga után, 1859-ben történt, mikor a kormány a 35., 243., 263., 316. és 349-ik §§-oknak változását indítványozta; minek következtében a részvét és kísérlet eseteiben a 35-ik §-nak változtatása szerint, enyhébb büntetésnek alkalmazása is lehetségessé lett; az említett többi §§-ok eseteiben pedig az enyhítő körülményeknek figyelembe vétele, és a büntetésnek azok szerinti leszállítása megengedett.

Dr. CSATSKÓ IMRE.

K ü l ö n f é l é k .

(„A magyar és az angol esküdtszéki eljárásról“) olvasunk a „Pesti Napló“ folyó évi szeptember 29-iki számában egy cikket, mely cikk téveszmékkel telt és melyben hazai esküdtszéki intézményünk oly helyről támadtatik meg, mely helyről azt legkevésbé vártuk volna. Fentartjuk tehát magunknak, lapunk legközelebbi számában azon téveszmék tüzetes czáfolatába bocsátkozni.

Előfizetési felhívás

Jogtudományi Közlöny

a budapesti, n.-váradí és kassai ügyvédi egyletek közlönye

heti szaklapra, kapcsolatban

a magyar királyi curiai határozatokkal.

Előfizetési feltételek:

Negyedévre (október—december) . . . . . 3 frt.
Félévre (október—márczius) . . . . . 6 frt.

↳ Rendes szétküldés eszközölhetése végett az előfizetéseket idejében beküldése kéretik. — Az előfizetési pénz- és reclamatiókat az alulírt kiadó-hivatalhoz, a kéziratokat pedig bérmentve a szerkesztőhöz kérjük intézteni.

A „Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

TARTALOM: A miskolci ügyvédegylet főirata a magyar királyi igazságügyi miniszterhez. — Nehány szó a csödperek gyorsabb lebonyolításáról. Dr. Friedmann Bernát. — A szabadságbüntetéséről Poroszországban. (Folytatás és vége.) Dr. Csatskó Imrétől. — Tárca. Heidelbergi levél. Dr. Bozóky Alajostól. — Különléle. — Meléklet egy fél iv curiai határozatok.

Felelős szerkesztő: Dr. DÁRDAY SÁNDOR.